

دعای شریف اهل بیت المعمور

قبل از بیان دعای شریف اهل بیت المعمور، اطلاعات ارزشمندی پیرامون بیت معمور بیان می شود:

بیت معمور در قرآن کریم

وَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ.^۲

سوگند به خانه ی آباد شده.

بیت معمور در روایات

(۱) بیت معمور محل توبه ی فرشتگان الهی

○ روی علی بن ابراهیم باسناده إلى الباقر عليه السلام عن أمير المؤمنين عليه السلام قال: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَ خَلْقًا بِيَدِهِ، وَ ذَلِكَ بَعْدَ مَا مَضَى مِنَ الْجِنِّ وَ النَّسْنَسِ فِي الْأَرْضِ سَبْعَةَ آلَافِ سَنَةٍ، فَكَشَفَ عَنْ أَطْبَاقِ السَّمَاوَاتِ وَ قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ: أَنْظُرُوا إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ مِنْ خَلْقِي مِنَ الْجِنِّ وَ النَّاسِ (النَّسْنَسِ) فَلَمَّا رَأَوْا مَا يَعْمَلُونَ فِيهَا مِنَ الْمَعَاصِي عَظِمَ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ.

فَقَالُوا: رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْقَادِرُ وَ هَذَا خَلْقُكَ الضَّعْفَاءُ يَعِيشُونَ بِرِزْقِكَ وَ يَعْصُونَكَ وَ لَا تَنْتَقِمُ لِنَفْسِكَ، فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ قَالَ: إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً يَكُونُ حُجَّةً فِي أَرْضِي، فَقَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: سُبْحَانَكَ تَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا كَمَا أَفْسَدَ بَنُو الْجَانِّ فَاجْعَلْ ذَلِكَ الْخَلِيفَةَ مِنَّا، فَإِنَّا لَا نَعْصِيكَ وَ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَ نُقَدِّسُ لَكَ.

فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ: إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ، أُرِيدُ أَنْ أُخْلِقَ خَلْقًا بِيَدِي، وَ أَجْعَلَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ أَنْبِيَاءَ وَ عِبَادًا صَالِحِينَ وَ أئِمَّةً مُهْتَدِينَ، أَجْعَلُهُمْ خُلَفَاءَ عَلَيَّ خَلْقِي فِي أَرْضِي وَ أَطْهَرُ أَرْضِي مِنَ النَّاسِ وَ أَنْقِلَ مَرَدَّةَ الْجِنِّ الْعِصَاءِ عَلَيَّ خَلْقِي وَ أَسْكِنُهُمْ فِي الْهَوَاءِ وَ فِي أَفْطَارِ الْأَرْضِ وَ أَجْعَلَ بَيْنَ الْجِنِّ وَ بَيْنَ خَلْقِي حِجَابًا.

^۱ - اهل البيت المعمور، فرشتگان ساکن در البيت المعمور هستند و در یک تعبیر ائمه عليهم السلام را نیز در بر می گیرد. البيت المعمور یعنی خانه ای که در اثر عبادت، آباد شده است. لذا در تعبیر گسترده هر جا چنین فضایی را داشته باشد، البيت المعمور است. اما خداوند کدام مکان ها را اراده فرموده است، باید به روایات مراجعه کرد.

^۲ - سوره طور، آیه ۴

فَقَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: يَا رَبَّنَا! افْعَلْ مَا شِئْتَ، فَبَاعَدَهُمُ اللَّهُ مِنَ الْعَرْشِ مَسِيرَةَ خَمْسِ مِائَةٍ عَامٍ فَلَاذُوا بِالْعَرْشِ وَ
 أَشَارُوا بِالأَصَابِعِ، فَنَظَرَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِمْ وَ نَزَلَتِ الرَّحْمَةُ، فَوَضَعَ لَهُمُ الْبَيْتَ الْمَعْمُورَ، فَقَالَ: طُوفُوا بِهِ وَ
 دَعُوا الْعَرْشَ، فَطَافُوا بِهِ، وَ هُوَ الْبَيْتُ الَّذِي يَدْخُلُهُ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ لَّا يَعُودُونَ إِلَيْهِ أَبَدًا، فَوَضَعَ اللَّهُ
 الْبَيْتَ الْمَعْمُورَ تَوْبَةً لِأَهْلِ السَّمَاءِ وَ وَضَعَ الْكُعْبَةَ تَوْبَةً لِأَهْلِ الأَرْضِ.^۳

از علی بن ابراهیم با اسناد به حضرت باقر علیه السلام از امیر المؤمنین علیه السلام روایت شده است که
 حضرت فرمودند: وقتی که خدای متعال اراده کرد که خلقتی را به دست قدرت خود ایجاد کند و این امر
 بعد از گذشت هفت هزار سال از خلقت جنّ و نَسَناس در زمین بود، آنگاه خداوند از طبقات آسمانها پرده
 برداشت و به ملائکه فرمود: به زمین بنگرید و اهل آن از جنّ و انس را ببینید، پس وقتی که نگاه کردند و
 اعمال معصیت آمیز آنها را دیدند، بر ایشان بسیار دشوار بود.

آن وقت گفتند: پروردگارا تو عزیز و قادری و اینها خلق ضعیف تو هستند که با روزی تو زندگی می کنند
 ولی تو را نافرمانی و معصیت می نمایند و تو از آنها انتقام نمی گیری، وقتی که پروردگار سخن آنان را
 شنید فرمود: من می خواهم در زمین جانشینی قرار دهم که حجت من در زمین من باشد، ملائکه گفتند:
 تو منزّهی از این که در زمین موجودی را بیافرینی که همان طور که جنّیان در زمین فساد می کردند، در
 آن فساد و و خونریزی کنند، پس این خلیفه را از ما قرار بده چون ما تو را معصیت و نافرمانی نکرده و تو
 را به ستایش تسبیح می گوئیم و تقدیس می نمائیم.

آنگاه خدای عزّ و جل فرمود: همانا من چیزی را می دانم که شما نمی دانید، اراده کرده ام که به دست
 قدرت خود خلقی را بیافرینم، و از ذریه ی او پیامبران و بندگان صالح و امامان هدایت یافته ای قرار دهم و
 آنها را جانشینان خود بر خلقم در زمین قرار دهم و زمین خود را از لوث نَسَناس پاکیزه سازم و جنّیان
 عصیانگر را منتقل کرده و آنها را در هوا و در اقطار زمین سکونت دهم و بین آنها و خلقم حجابی قرار
 دهم.

^۳ - النور المبین فی قصص الأنبياء و المرسلین (للجزائری)، ص ۲۵

سپس ملائکه گفتند: ای پروردگار ما! هر چه مایلی به انجام برسان، پس خدا آنها را به مقدار پانصد سال از عرش دور کرد، اما آنان به عرش الهی پناهنده شدند و خداوند با نظر رحمت به ایشان نگریست و بیت المعمور را برای ایشان قرار داد و فرمود: در اطراف آن طواف کنید. بیت المعمور خانه‌ای است که هر روز هفتاد هزار ملک به آن وارد می‌شوند که هرگز به سوی آن باز نمی‌گردند، پس **خدا بیت المعمور را محل توبه اهل آسمان و کعبه را محل توبه و رجوع اهل زمین قرار داده است.**

(۲) خلقت بیت المعمور، پنجاه هزار سال قبل از آفرینش آسمان ها و زمین ها

○ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: لَمَّا عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ انْتَهَى بِي الْمَسِيرُ مَعَ جِبْرِئِيلَ إِلَى السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ فَرَأَيْتُ بَيْتًا مِنْ يَاقُوتٍ أَحْمَرَ فَقَالَ لِي جِبْرِئِيلُ: يَا مُحَمَّدُ، هَذَا هُوَ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ، خَلَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى قَبْلَ خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ عَامٍ، قُمْ يَا مُحَمَّدُ فَصَلِّ إِلَيْهِ.

قال النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: وَجَمَعَ اللَّهُ إِلَى النَّبِيِّينَ فَصَفَّهُمْ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَأَى صَفًّا فَصَلَّيْتُ بِهِمْ.^۴

ابن عباس گفت: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: وقتی مرا به معراج بردند، با جبرئیل به آسمان چهارم رسیدم، خانه‌ای از یاقوت قرمز دیدم. جبرئیل گفت: یا محمد، این بیت معمور است، خداوند آن را پنجاه هزار سال قبل از آفرینش آسمان‌ها و زمین‌ها آفرید، اینک بایست و در آن نماز بخوان.

پیامبر اکرم فرمودند: خداوند، انبیاء را جمع نمود، جبرئیل همه را پشت سر من به صف قرار داد و من با آنها نماز خواندم.

(۳) طواف فرشتگان به دور بیت معمور توسط فرشتگان

○ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ قَالَ: أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى جِبْرِئِيلَ: ... فَاهْبِطْ عَلَيْهِمَا بِخَيْمَةٍ مِنْ خَيْمِ الْجَنَّةِ فَإِنِّي قَدْ رَحِمْتُهُمَا لِبُكَائِهِمَا وَوَحْشَتِهِمَا وَوَحْدَتِهِمَا فَاضْرِبِ الْخَيْمَةَ عَلَى التَّرْعَةِ الَّتِي بَيْنَ جِبَالِ مَكَّةَ قَالَ وَالتَّرْعَةُ مَكَانُ الْبَيْتِ وَقَوَاعِدُهُ الَّتِي رَفَعَتْهَا الْمَلَائِكَةُ قَبْلَ آدَمَ، فَهَبَطَ جِبْرِئِيلُ عَلَى آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْخَيْمَةِ عَلَى مِقْدَارِ مَكَانِ الْبَيْتِ وَقَوَاعِدِهِ فَنصَبَهَا. قَالَ: وَانزَلَ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ آدَمَ مِنَ الصَّفَا، وَأَنْزَلَ

^۴ - بحار الأنوار، ج ۲۶، ص ۳۰۷ به نقل از مناقب

حَوَاءَ مِنَ الْمَرْوَةِ، وَ جَمَعَ بَيْنَهُمَا فِي الْخَيْمَةِ... وَ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدَ ذَلِكَ: أَهْبِطْ عَلَى الْخَيْمَةِ بِسَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يَحْرُسُونَهَا مِنْ مَرَدَّةِ الشَّيْطَانِ، وَ يُؤَنِّسُونَ آدَمَ، وَ يَطُوفُونَ حَوْلَ الْخَيْمَةِ تَعْظِيمًا لِلْبَيْتِ وَ الْخَيْمَةِ. قَالَ: فَهَبَطَ بِالْمَلَائِكَةِ فَكَانُوا بِحَضْرَةِ الْخَيْمَةِ يَحْرُسُونَهَا مِنْ مَرَدَّةِ الشَّيْطَانِ، وَ يَطُوفُونَ حَوْلَ أَرْكَانِ الْبَيْتِ وَ الْخَيْمَةِ كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ كَمَا كَانُوا يَطُوفُونَ فِي السَّمَاءِ حَوْلَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ.^٥

حضرت باقر علیه السلام از پدران گرامی خویش علیهم السلام نقل می فرمایند: خدای متعال به جبرئیل علیه السلام وحی فرمود: بر آدم و حوا خیمه ای از خیمه های بهشتی فرو فرست، زیرا من به دلیل گریه آن دو و تنهایی آنها رحم کردم. پس خیمه را در تَرعه که بین کوه های مَكَّة است به پا کن، و تَرعه، محل خانه ی خداست. لذا جبرئیل خیمه را برای حضرت آدم علیه السلام فرود آورد و آن خیمه، به مقدار همان بیت و پایه های آن بود. جبرئیل، آدم را از صفا و حوا را از مروه در آن خیمه جمع نمود. پس خداوند به جبرئیل وحی فرمود که هفتاد هزار فرشته بر این خیمه نازل شوند و آن را از دستیاران شیطان محافظت نموده و با حضرت آدم نیز انس بگیرند و به احترام خیمه و بیت، دور خیمه طواف نمایند. پس فرشتگان نازل شدند و از خیمه در مقابل دستیاران شیطان محافظت نمودند و هر روز و هر شب، دور پایه های بیت و خیمه طواف کردند، همان گونه که در آسمان دور بیت المعمور طواف می کردند.

(٤) ورود هر روز فرشتگان به بیت معمور

○ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: يَدْخُلُهُ (الْبَيْتَ الْمَعْمُورَ) كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ ثُمَّ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ أَبَدًا.^٦

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: هر روز هفتاد هزار فرشته به بیت معمور وارد می شوند و هرگز به آن محل باز نمی گردند.

(٥) فرشتگانی که هر روز به زیارت بیت معمور و حرم خدا و حرم معصومین علیهم السلام نایل می شوند

○ مرحوم علامه مجلسی اوّل در لوامع صاحبقرانی می نویسد:

^٥ - علل الشرائع، ج ٢، ص ٤٢١

^٦ - تفسیر نور الثقلین، ج ٥، ص ١٣٦ به نقل از مجمع البیان

منقول است در حدیث موثق که حضرت صادق صلوات الله علیه فرمودند: **که حق سبحانه و تعالی هفتاد هزار فرشته را موکل گردانیده است که هر روز ژولیده مو و گرد آلوده به زیارت به حضرت امام حسین صلوات الله علیه آیند، و بر آن حضرت صلوات فرستند، و از طرف زیارت کنندگان آن حضرت دعا کنند** و می گویند که پروردگارا! این جماعت، زیارت کنندگان آن حضرتند، خداوندا چنین و چنین کن (یعنی حاجات دنیا و آخرت ایشان را عرض می نمایند) و دعای ملک مستجاب است، خصوصا هر گاه از طرف همین مقرر شده باشد (یعنی برای همین کار) و ظاهر این حدیث آن است که این هفتاد هزار فرشته جماعتی اند که در احادیث صحیحه وارد شده است که هر روز جبرئیل غسل می کند در چشمه زندگانی که در بهشت است و چون از آب بیرون می آید بالهای خود را می افشاند هفتاد هزار قطره از آن افشاند می شود و از هر قطره فرشته مخلوق می شود، به قدرت الهی و داخل بیت المعمور می شوند و از آنجا به مکه معظمه می آیند، قریب به غروب و شب تا صبح طواف کعبه می کنند و از آنجا به زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله می روند و بر آن حضرت سلام می کنند، بعد از آن به زیارت حضرت امیر المؤمنین صلوات الله علیه می آیند و بر آن حضرت سلام می کنند، پس بر می گردند و سلام بر حضرت امام حسن صلوات الله علیه می کنند، دیگر به زیارت حضرت امام حسین صلوات الله علیه می آیند و بر آن حضرت سلام می کنند، دیگر نیز بر می گردند و ائمه بقیع را صلوات الله علیهم زیارت و سلام می کنند دیگر کاظمین را صلوات الله علیهما دیگر حضرت امام رضا صلوات الله علیه را دیگر عسکریین صلوات الله علیهما را سلام و زیارت می کنند دیگر به آسمان می روند پیش از طلوع آفتاب و مرتبه ی دیگر جبرئیل غسل می کند در شب و هفتاد هزار ملک مخلوق می شوند و کل شب طواف بیت المعمور می کنند و از آسمان به زمین می آیند، و کل روز طواف کعبه معظمه می کنند تا غروب و بعد از آن به همان ترتیب زیارت رسول خدا و ائمه هدی صلوات الله علیهم می کنند و به آسمان می روند، و محتمل است که این هفتاد هزار ملک غیر آنها باشند و همیشه در روضه مقدسه و حوالی روضه باشند.^۷

^۷ - لوامع صاحبقرانی، ج ۸، ص ۵۴۲ - ۵۴۴

۶) حجّ سالیانه فرشتگان در بیت معمور

○ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ الْعَزِيزَ الْجَبَّارَ عَرَجَ بِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى سَمَائِهِ... فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: ثُمَّ عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّلَاثَةِ... فَقَالَتُ الْمَلَائِكَةُ: قَدْ نَحَجُّ الْبَيْتَ الْمَعْمُورَ فِي كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً.^۸

حضرت صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزیز جبار، پیامبرش را به سوی آسمانش به معراج برد ... پس رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمودند: به آسمان سوم رفتیم. در آنجا فرشتگان گفتند: ما هر سال یک بار به حجّ بیت المعمور می رویم.

۷) نماز جماعت رسول خدا صلی الله علیه و آله با همه انبیاء و فرشتگان در بیت معمور در هنگام سفر

معراج

○ عَنْ زُرَّارَةَ وَ الْفَضْلِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى السَّمَاءِ، فَبَلَغَ الْبَيْتَ الْمَعْمُورَ وَ حَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَأَذَّنَ جِبْرَائِيلُ وَ أَقَامَ فَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ صَفَّ الْمَلَائِكَةُ وَ النَّبِيُّونَ خَلْفَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.^۹

حضرت باقر صلوات الله علیه فرمودند: وقتی شب معراج رسول خدا صلی الله علیه و آله را به آسمان بردند و به بیت المعمور رسیدند و وقت نماز شد، پس جبرئیل اذان و اقامه گفت و حضرت پیش ایستادند و فرشتگان و پیغمبران همگی به آن حضرت اقتدا کردند.

۸) کعبه، بیت معمور و عرش، مربع بوده و به موازات یکدیگر می باشند

○ رَوَى عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ سُئِلَ: لِمَ سُمِّيَتِ الْكَعْبَةُ كَعْبَةً؟ قَالَ: لِأَنَّهَا مُرَبَّعَةٌ. فَقِيلَ لَهُ: وَ لِمَ صَارَتْ مُرَبَّعَةً؟ قَالَ: لِأَنَّهَا بِحِذَاءِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ، وَ هُوَ مُرَبَّعٌ. فَقِيلَ لَهُ: وَ لِمَ صَارَ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ مُرَبَّعاً؟ قَالَ: لِأَنَّهُ بِحِذَاءِ

^۸ - علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۱۴

^۹ - الكافي، ج ۳، ص ۳۰۲

الْعَرْشِ، وَ هُوَ مُرَبَّعٌ فَقِيلَ لَهُ: وَ لِمَ صَارَ الْعَرْشُ مُرَبَّعًا؟ قَالَ: لِأَنَّ الْكَلِمَاتِ الَّتِي بُنِيَ عَلَيْهَا الْإِسْلَامُ أَرْبَعٌ، وَ هِيَ: «سُبْحَانَ اللَّهِ، وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَ اللَّهُ أَكْبَرُ».^{١٠}

از حضرت صادق علیه السلام سؤال شد: چرا کعبه را کعبه نامیدند؟ فرمودند: زیرا مربع است. سؤال شد: چرا مربع است؟ فرمود: زیرا کعبه رو به روی بیت معمور است و بیت معمور نیز مربع است. سؤال شد: چرا بیت معمور، مربع است؟ فرمود: چون بیت معمور، رو به روی عرش است، و عرش مربع است. سؤال شد: چرا عرش، مربع است؟ فرمود: زیرا کلماتی که اسلام بر آن بنیان شده است، چهار کلمه است که عبارتند از: «سُبْحَانَ اللَّهِ، وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَ اللَّهُ أَكْبَرُ».

○ رَوَى عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: لَوْ أَلْقَى حَجْرٌ مِنَ الْعَرْشِ لَوَقَعَ عَلَى ظَهْرِ بَيْتِ الْمَعْمُورِ، وَ لَوْ أَلْقَى مِنَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ لَسَقَطَ عَلَى ظَهْرِ الْبَيْتِ الْحَرَامِ.^{١١}

حضرت صادق علیه السلام فرمود: اگر سنگی از عرش رها شود، بر بالای بیت المعمور می افتد، و اگر سنگی از بیت العمور رها شود، بر بام بیت الحرام می افتد.

○ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ قَالَ: أَرْكَانُ الْبَيْتِ الْحَرَامِ فِي الْأَرْضِ حِيَالِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ الَّذِي فِي السَّمَاءِ.^{١٢}

حضرت باقر علیه السلام از پدران گرامی خویش علیهم السلام نقل می فرمایند: پایه های بیت الحرام در زمین، مقابل بیت معموری است که در آسمان است.

(۹) نوشته های پارچه ای که روی بیت معمور است

○ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ الْعَزِيزَ الْجَبَّارَ عَرَجَ بِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ إِلَى سَمَائِهِ... فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: ثُمَّ عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّلَاثَةِ... عَلَيْهِ (الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ) رَقٌّ أَبْيَضٌ فِيهِ اسْمُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ الْأَيْمَةَ وَ شِيعَتِهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.^{١٣}

^{١٠} - علل الشرائع، ج ٢، ص ٣٩٨

^{١١} - بحار الأنوار، ج ٥٨، ص ٨

^{١٢} - علل الشرائع، ج ٢، ص ٤٢١

^{١٣} - علل الشرائع، ج ٢، ص ٣١٤

حضرت صادق علیه السلام فرمودند: خداوند عزیز جبار، پیامبرش را به سوی آسمانش به معراج برد ... پس رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمودند: به آسمان سوم رفتیم. **روی بیت المعمور، پارچه ی نازک سفیدی است که اسم محمد صلی الله علیه و آله و علی و حسن و حسین و ائمه و شیعیان ایشان تا روز قیامت نوشته شده است.**

(۱۰) حرمت بیت معمور در آسمان همچون کعبه در زمین است

○ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَرَّةَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ؟ قَالَ: بَيْتٌ فِي السَّمَاءِ يُقَالُ لَهُ الضَّرَاحُ وَهُوَ بِحِيَالِ الْكَعْبَةِ، حُرْمَتُهُ فِي السَّمَاءِ كَحُرْمَةِ الْبَيْتِ فِي الْأَرْضِ، يُصَلَّى فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ، لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ أَبَدًا.^{۱۴}

از خالد بن مرّة نقل شده است که مردی به امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: بیت معمور چیست؟ فرمودند: خانه‌ای است در آسمان به نام ضراح در برابر کعبه، احترامش در آسمان چون احترام کعبه است در زمین. هر روز ۷۰ هزار فرشته در آن نماز خوانند که هرگز به آن محل مراجعت ننمایند.

(۱۱) مکان بیت معمور

بیت معمور در آسمان دنیا

○ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ: الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا، وَفِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ نَهْرٌ يُقَالُ لَهُ الْحَيَوَانُ يَدْخُلُ فِيهِ جِبْرَائِيلُ كُلَّ يَوْمٍ طَلَعَتْ فِيهِ الشَّمْسُ، وَإِذَا خَرَجَ انْتَفَاضًا جَرَتْ مِنْهُ سَبْعُونَ أَلْفَ قَطْرَةٍ، يَخْلُقُ اللَّهُ مِنْ كُلِّ قَطْرَةٍ مَلَكًا يُؤْمَرُونَ أَنْ يَأْتُوا الْبَيْتَ الْمَعْمُورَ فَيُصَلُّوا فِيهِ، فَيَفْعَلُونَ ثُمَّ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ أَبَدًا.^{۱۵}

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: بیت معمور در آسمان دنیاست و در آسمان چهارم نهری است به نام حیوان. جبرئیل هر روز با طلوع خورشید وارد آن نهر می شود و هنگامی که خارج شد از او هفتاد هزار قطره می چکد. خداوند از هر قطره فرشته ای خلق می کند. به این فرشتگان امر می شود که به بیت

^{۱۴} - بحار الأنوار، ج ۵۸، ص ۶۱

^{۱۵} - بحار الأنوار، ج ۵۸، ص ۵۵ به نقل از تفسیر مجمع البیان / تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۳۶ به نقل از مجمع البیان

المعمور وارد شوند و در آن محل نماز بخوانند. آن فرشتگان این کار را انجام می دهند و دیگر اصلا به آنجا بر نمی گردند.

○ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: عَلَتْهُ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ: «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً، قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ»، فَرَدُّوا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى هَذَا الْجَوَابَ، فَندَمُوا وَ لَادُوا بِالْعَرْشِ وَ اسْتَغْفَرُوا، فَأَحَبَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَتَعَبَّدَ بِمِثْلِ ذَلِكَ الْعِبَادُ فَوَضَعَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ بَيْتًا بِحِذَاءِ الْعَرْشِ يُسَمَّى الضَّرَاحَ، ثُمَّ وَضَعَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا بَيْتًا يُسَمَّى بَيْتَ الْمُعْمُورِ بِحِذَاءِ الضَّرَاحِ، ثُمَّ وَضَعَ هَذَا الْبَيْتَ بِحِذَاءِ الْبَيْتِ الْمُعْمُورِ، ثُمَّ أَمَرَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَطَافَ بِهِ، فَتَابَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ، وَ جَرَى ذَلِكَ فِي وُلْدِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.^{١٦}

محمد بن سنان از حضرت رضا علیه السلام نقل می کند که فرمودند: علت طواف خانه این بود که خداوند متعال به فرشتگان فرمود: «من در زمین خلیفه قرار می دهم و فرشتگان گفتند: آیا در زمین کسی را قرار می دهی که فساد می کند و خون می ریزد؟» وقتی فرشتگان این چنین به خداوند پاسخ دادند، پشیمان شدند و به عرش پناه بردند و استغفار نمودند. خداوند دوست داشت که همه ی بندگانش مانند ایشان عبادت نمایند. لذا در آسمان چهارم، خانه ای قرار داد رو به روی عرش که به آن ضراح گفته می شود. سپس در آسمان دنیا، خانه ای قرار داد به نام بیت المعمور، به موازات ضراح؛ سپس خانه کعبه را به موازات بیت معمور قرار داد و به حضرت آدم علیه السلام امر فرمود تا این خانه را طواف کند، و توبه او را قبول کرد، و این عمل میان فرزندان او تا روز قیامت جاری شد.^{١٧}

○ عن ابن عباس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: البيت المعمور الذي في السماء الدنيا يقال له الضراح، وهو بفناء البيت الحرام لو سقط لسقط عليه، يدخله كل يوم ألف ملك لا يعودون فيه أبدا.^{١٨}

^{١٦} - عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ٢، ص ٩١

^{١٧} - لوامع صاحبقرانی، ج ٨، ص ٤٢٠-٤٢١

^{١٨} - تفسير نور الثقلين، ج ٥، ص ١٣٦ به نقل از مجمع البيان

رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمودند: به بیت معموری که در آسمان دنیاست، ضُراح گفته می شود و این بیت، در مقابل بیت الله الحرام است. اگر چیزی از آنجا سقوط کند، روی کعبه سقوط می کند. هر روز به این خانه، هزار فرشته وارد می شوند و (بعد از خروج) ابداً به آن مراجعت نخواهند کرد.

بیت معمور در آسمان چهارم

○ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: لِمَ صَارَ الطَّوَافُ سَبْعَةَ أَشْوَاطٍ؟ قَالَ: لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً فَرَدُّوا عَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَقَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ قَالَ اللَّهُ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ، وَكَانَ لَا يَحْجُبُهُمْ عَنْ نُورِهِ؛ فَحَجَبَهُمْ عَنْ نُورِهِ سَبْعَةَ آلَافٍ عَامٍ فَلَاذُوا بِالْعَرْشِ سَبْعَةَ آلَافِ سَنَةٍ فَرَحِمَهُمْ وَتَابَ عَلَيْهِمْ وَجَعَلَ لَهُمُ الْبَيْتَ الْمَعْمُورَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ، فَجَعَلَهُ مَثَابَةً وَأَمْنًا، وَوَضَعَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ تَحْتَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ، فَجَعَلَهُ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَأَمْنًا، فَصَارَ الطَّوَافُ سَبْعَةَ أَشْوَاطٍ وَاجِبًا عَلَى الْعِبَادِ لِكُلِّ أَلْفِ سَنَةٍ شَوْطًا وَاحِدًا.^{١٩}

ابی حمزه ثمالی گفت: به حضرت سجاد علیه السلام عرض کردم: چرا طواف هفت دور است؟ فرمودند: چون خدا تبارک و تعالی به فرشته‌ها فرمود «به راستی من در زمین خلیفه می گذارم» و آنها در برابر خدا تبارک و تعالی گفتند: «آیا در زمین کسی را می گذاری که تباهی کند و خون ریزد؟»، خدا فرمود: «به راستی من می دانم آنچه را شما نمی دانید» و پیش از آن، آنان را از نور خود محجوب نمی کرد و پس از آن ۷ هزار سال آنها را از نورش محجوب ساخت، پس آنها به مدت هفت هزار سال به عرش پناه بردند و خداوند به آنها رحم کرد و توبه‌شان را پذیرفت و بیت المعمور را در آسمان چهارم بر ایشان ساخت تا پایگاه و امن آنها باشد و خانه ی کعبه را زیر بیت المعمور نهاد و پایگاه و امن قرار داد و هفت دور طواف بر بنده‌ها واجب شد در برابر هر هزار سال یک دور.

○ سَأَلَ ابْنُ الْكَوَّاءِ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَ السَّقْفِ الْمَرْفُوعِ؟ قَالَ: ذَلِكَ الضَّرَاحُ، بَيْتٌ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ حِيَالَ الْكَعْبَةِ مِنْ لَوْلُؤَةٍ وَاحِدَةٍ يَدْخُلُهُ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ إِلَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فِيهِ كِتَابٌ أَهْلِ الْجَنَّةِ عَنْ يَمِينِ الْبَابِ يَكْتُبُونَ أَعْمَالَ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَ فِيهِ كِتَابٌ أَهْلِ النَّارِ عَنْ يَسَارِ

^{١٩} - بحار الأنوار، ج ٥٨، ص ٥٨ به نقل از علل الشرايع

الْبَابِ يَكْتُبُونَ أَعْمَالَ أَهْلِ النَّارِ بِأَقْلَامٍ سُودٍ، فَإِذَا كَانَ مِقْدَارَ الْعِشَاءِ ارْتَفَعَ الْمَلَكَانِ فَيَسْمَعُونَ مِنْهُمَا مَا عَمِلَ الرَّجُلُ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى: « هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ».^{٢٠}

ابن کوآء از امیرالمؤمنین علیه السلام از بیت المعمور و سقف مرفوع پرسید. فرمودند: آن ضراح است، خانه‌ای در آسمان چهارم برابر کعبه از یک دانه لؤلؤ، هر روز ۷۰ هزار فرشته در آن درآیند و تا روز قیامت بدان باز نگردند، نویسنده‌های اهل بهشت در آنند. سمت راست، کردار اهل بهشت را می‌نویسند و نویسنده‌های دوزخیان سمت چپ آن با خامه سیاه کردار دوزخیان را می‌نویسند. شب هنگام آن دو فرشته بالا می‌روند و از آنها می‌شنوند آن چه را کسی انجام داده است و این است تفسیر قول خدا تعالی: این است کتاب ما که به درستی با شما سخن می‌گوید، راستی که ما استنساخ می‌کنیم آنچه را شما می‌کردید.

○ قَالَ جَبْرَائِيلُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: وَ الَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ بَيْتًا يُقَالُ لَهُ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ، يَدْخُلُهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ يَخْرُجُونَ مِنْهُ وَ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ إِلَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.^{٢١}

جناب جبرئیل به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض کرد: قسم به کسی که تو را به حق به پیامبری مبعوث فرموده است، خدای تعالی در آسمان چهارم خانه‌ای بنا کرده است که به آن بیت معمور گفته می‌شود. هر روز هفتاد هزار فرشته به آن خانه وارد می‌شوند و از آن بیرون می‌آیند، و تا روز قیامت به آن خانه باز نمی‌گردند.

○ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَمَرَ اللَّهُ الْمَلَائِكَةَ أَنْ يَجْتَمِعَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ عِنْدَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ.^{٢٢}

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: خداوند به فرشتگان امر فرمود که در آسمان چهارم، در کنار بیت معمور، جمع شوند.

^{٢٠} - بحار الأنوار، ج ٥٨، ص ٥٦ به نقل از محاسبة النفس

^{٢١} - مهج الدعوات، ص ٢٢٩

^{٢٢} - كشف الغمة، ج ١، ص ٣٥٧

○ فی تَفْسِيرِ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، وَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ قَالَ هُوَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ وَ هُوَ الضَّرَاحُ، يَدْخُلُهُ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ ثُمَّ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ أَبَدًا.^{۲۳}

○ به نقل مرحوم علامه مجلسی اوّل در لوامع صاحبقرانی، رسول خدا صلی الله علیه و آله در روایت معراجیه می فرمایند: مرا بالا بردند تا به آسمان چهارم رسانیدند پس فرشتگان هیچ سخن نگفتند و صدایی عظیم شنیدم از تسبیح مانند صدای زنبور عسل بمنزله ی ناله که از سینه‌ها بیرون آید پس ملائکه جمع شدند و درهای آسمان چهارم را گشودند و بیرون آمد سر و گردن بسیار که سر به زیر کرده بودند که مرا به بینند. پس جبرئیل گفت حیّ علی الصلاة، دو مرتبه، یعنی بشتاب ای مؤمن به نماز و دو مرتبه حیّ علی الفلاح یعنی بشتاب به چیزی که سبب رستگاری تست که آن نماز است.

فرشتگان گفتند که دو صداست که معروفند و باهمند: **به سبب محمد اقامت نماز می شود و به سبب**

علی فلاح و رستگاری حاصل می شود. پس جبرئیل گفت قد قامت الصلاة قد قامت الصلاة پس ملائکه

گفتند که نماز به شیعیان علی بر پا خواهد بود تا روز قیامت و نماز غیر ایشان صحیح نخواهد بود. پس

فرشتگان جمع شدند و گفتند برادرت را چون گذاشتی؟ گفتم: شما او را می شناسید؟ گفتند که او را

می شناسیم و ارواح ایشان انوارند در دور عرش حق سبحانه و تعالی و به درستی که **در بیت المعمور**

کاغذی هست از نور که نوشته است در آن اسامی محمد و علی و حسن و حسین و باقی امامان

صلوات الله علیهم و جمیع شیعیان ایشان تا روز قیامت که نه یکی زیاد می شود و نه یکی کم،

و این عهد و پیمانی است که از ما گرفته اند و هر روز جمعه بر ما می خوانند. حضرت فرمودند که

پس من به شکرانه این نعمت به سجده رفتم، پس خطاب از حضرت ربّ العزّة رسید که سر بردار یا

محمد، پس چون سر برداشتم دیدم که درهای آسمان (یا طبقات آسمان یا طنابهای آسمان) همه دریده

شد و حجابها بر خاسته شد پس خطاب رسید که سر به زیر کن سر به زیر کردم پس دیدم خانه ای مثل

خانه کعبه ی شما در زمین و حرمی مثل حرم کعبه شما، که اگر چیزی از دست من می افتاد بر آن خانه

نازل می شد (و ظاهرا این معنی بعد از عروج بجمیع آسمانها بود و بقیه سماوات را فرمودند چون چهار

^{۲۳} - تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۳۶ به نقل از تفسیر قمی

آسمان را فرمودند و همه بهمان نسبت بودند) و چون کشف حُجُب شد بیت المعمور را در زیر پای خود دیدم. پس خطاب رسید که یا محمد این حرم من است در آسمان چنان که حرم در زمین مقرر کرده‌ام، و تو را نیز محترم گردانیده‌ام به مثل کعبه، و **اهل بیت ترا محترم گردانیده‌ام مانند حرم**، و هر چیزی از جسمانیات که هست به ازای آن، چیزی از روحانیات مقرر ساخته‌ام.^{۲۴}

○ روایت کرده‌اند از عبد الله بن عباس که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با امیر المؤمنین علیه السلام که: یا علی! خداوند عالمیان عرضه کرد محبت ما اهل بیت را بر آسمانها و زمین پس اول چیزی که قبول کرد و اجابت نمود آسمان هفتم بود؛ پس خداوند عالمیان آن را مزین ساخت به عرش و کرسی؛ بعد از آن آسمان چهارم قبول کرد؛ پس مزین ساخت آن را به بیت المعمور؛ پس آسمان اول قبول کرد؛ پس مزین ساخت آن را به ستارگان زیرا که به حَسَب حسن، چنین تصور می‌شود که همه ستارگان در آنجاست اگر چه در حقیقت چنین نباشد؛ بعد از آن زمین حجاز اجابت نمود؛ حق تعالی آن را مشرف ساخت به خانه با حرمت و عزت، یعنی کعبه ی معظّمه.^{۲۵}

بیت المعمور در آسمان هفتم

○ عن عبد الصمد بن شیبیه عن أبي عبد الله عليه السلام في حديث طويل في معراج رسول الله صلى الله عليه وآله و في أواخره: فلما فرغ مناجاته رد الى البيت المعمور و هو في السماء السابعة بحذاء الكعبة.^{۲۶} انس بن مالك گفت: روزی نزد پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم نشسته بودم و علی بن ابی طالب علیه السلام بر او درآمد و فرمودش ای ابو الحسن پیش من بیا و او را در آغوش کشید و میان دو چشمش را بوسید و فرمود: ای علی، خدا- عز اسمہ- ولایت را بر آسمانها عرضه کرد و آسمان هفتم بدان سبقت جست و او را با بیت المعمور زیور نمود، و سپس آسمان دنیا بدان سبقت جست و آن را با اختران زیور نمود.

^{۲۴} - لوامع صاحبقرانی، ج ۳، ص ۵۲۳-۵۲۵

^{۲۵} - ترجمه فرحة الغری از علامه مجلسی، ص ۶۶

^{۲۶} - تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۳۷ به نقل از تفسیر عیاشی

○ فی حدیث طویل عن النبی صلی الله علیه و آله ذکرناه بتمامه فی أول الإسراء و فیه یقول صلی الله علیه و آله: فقلت: یا جبرئیل من هذا الذی فی السماء السابعة علی باب البیت المعمور فی جوار الله تعالی؟ فقال: هذا أبوک إبراهیم علیه السلام.^{۲۷}

در روایت معراج پیامبر آمده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در آسمان هفتم از حضرت جبرئیل پرسیدند که این چه کسی است بر در بیت معمور که در جوار خدای متعال است؟ عرض کرد که این پدر شما حضرت ابراهیم علیه السلام است.

بیت معمور در زیر عرش

○ جاء الحدیث أن الله تعالی خلق بیتا تحت العرش سماه البیت المعمور تحجه الملائكة فی کل عام، و خلق فی السماء الرابعة بیتا سماه الضراح و تعبد الملائكة بحجه و التعظیم له و الطواف حوله، و خلق البیت الحرام فی الأرض فجعله تحت الضراح.^{۲۸}

در حدیث آمده است که خدای تعالی خانه‌ای زیر عرش آفرید، و آن را بیت معمور نام نهاد. فرشته‌ها هر سال در آنجا حج می‌کنند. در آسمان چهارم نیز خانه‌ای به نام ضراح آفرید و فرشته‌ها به حج، تعظیم آن و طواف به دورش مشغول می‌باشند. خداوند خانه کعبه را در زمین زیر ضراح قرار داده است.

○ روی عن الباقر علیه السلام أنه قال: ان الله وضع تحت العرش أربع أساطین و سماهن الضراح و هو بیت المعمور، و قال للملائكة: طوفوا به ثم بعث ملائکته فقال: ابنوا فی الأرض بیتا بمثاله و قدره، و أمر من فی الأرض ان يطوفوا بالبیت.^{۲۹}

حضرت باقر علیه السلام فرمود: خداوند در زیر عرش، چهار استوانه قرار داد و آنها را ضراح نامید، و این همان بیت معمور است. پس به فرشتگان می‌فرماید: دور آن طواف کنید. سپس به فرشتگان فرمود: در زمین خانه‌ای مثل این خانه بنا کنید، و سپس امر کرد که هرکس روی زمین است، آن خانه را طواف نمایند.

^{۲۷} - تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۳۷ به نقل از تفسیر قمی

^{۲۸} - بحار الأنوار، ج ۵۸، ص ۸

^{۲۹} - تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۱۳۶ به نقل از مجمع البیان

○ عَنْ أَبِي الطَّفِيلِ أَنَّ ابْنَ الْكَوَّاءِ سَأَلَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ مَا هُوَ؟ قَالَ: ذَاكَ الضَّرَاحُ بَيْتٌ فَوْقَ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ تَحْتَ الْعَرْشِ، يَدْخُلُهُ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ، ثُمَّ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ إِلَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.^{٣٠}

ابن کواء از امیرالمؤمنین علیه السلام پرسید: بیت معمور چیست؟ فرمود: همان (ضراح) است، خانه‌ای بالای هفت آسمان زیر عرش هر روز ۷۰ هزار فرشته در آن درآیند که تا قیامت بدان باز نیایند.

○ أَخْرَجَ الْأَزْرَقِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَهُ مَا بَدَأَ هَذَا الطَّوَافُ بِهَذَا الْبَيْتِ لِمَ كَانَ وَ حَيْثُ كَانَ؟ فَقَالَ: أَمَّا بَدْءُ هَذَا الطَّوَافِ بِهَذَا الْبَيْتِ، فَإِنَّ اللَّهَ قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً، فَقَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: أَيُّ رَبِّ أَخْلِيفَةً مِنْ غَيْرِنَا مِمَّنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَيَتَحَاسَدُونَ وَيَتَبَاغَضُونَ وَ يَتَبَاغُونَ؟ أَيُّ رَبِّ اجْعَلْ ذَلِكَ الْخَلِيفَةَ مِنَّا فَنَحْنُ لَا نَفْسِدُ فِيهَا وَ لَا نَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَ لَا نَتَبَاغَضُ وَ لَا نَتَبَاغَى وَ نَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَ نَقُدِّسُ لَكَ وَ نَطِيعُكَ وَ لَا نَعْصِيكَ! قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ. قَالَ: فَظَنَّتِ الْمَلَائِكَةُ أَنَّ مَا قَالُوا رَدٌّ عَلَى رَبِّهِمْ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَنَّهُ قَدْ غَضِبَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَوْلِهِمْ فَلَاذُوا بِالْعَرْشِ ثَلَاثَ سَاعَاتٍ، فَنَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِمْ فَانزَلَتْ الرَّحْمَةُ عَلَيْهِمْ فَوَضَعَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ تَحْتَ الْعَرْشِ بَيْتًا عَلَى أَرْبَعِ أَسَاطِينٍ مِنْ زَبْرَجَدٍ وَ عَشَاهِنَّ بِيَأْقُوتَهُ حَمْرَاءَ وَ سَمَّى الْبَيْتَ الضَّرَاحَ. ثُمَّ قَالَ اللَّهُ لِلْمَلَائِكَةِ: طُوفُوا بِهَذَا الْبَيْتِ وَ دَعُوا الْعَرْشَ فَطَافَتِ الْمَلَائِكَةُ بِالْبَيْتِ وَ تَرَكُوا الْعَرْشَ فَصَارَ أَهْوَنَ عَلَيْهِمْ وَ هُوَ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ يَدْخُلُهُ كُلُّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ لَا يَعُودُونَ فِيهِ أَبَدًا، ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَعَثَ مَلَائِكَتَهُ فَقَالَ: ابْنُوا لِي بَيْتًا فِي الْأَرْضِ بِمِثَالِهِ وَ قَدْرِهِ فَأَمَرَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مَنْ فِي الْأَرْضِ مِنْ خَلْقِهِ أَنْ يَطُوفُوا بِهَذَا الْبَيْتِ كَمَا يَطُوفُ أَهْلُ السَّمَاءِ بِالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ.^{٣١}

ازرقی از علی بن الحسین علیهما السلام آورده که مردی از او پرسید، آغاز طواف به این خانه از کی بوده؟ چرا بوده و از کجا بوده؟ حضرت پاسخ فرمودند: اما آغاز طواف این خانه این گونه است که خدا به فرشته‌ها فرمود: *إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً*، فرشته‌ها گفتند: ای پروردگار جاگزینی جز از ما که تباهی در آن انگیزد و خونها ریزد و حسد ورزند بهم و دشمنی کنند با هم و بشورند بر یک دیگر! پروردگارا این

^{٣٠} - بحار الأنوار، ج ٥٨، ص ٦١

^{٣١} - بحار الأنوار، ج ٥٨، ص ٥٩

جایگزین را برای مایی قرار ده که تباهی نمی کنیم و خون نمی ریزیم و با یک دیگر دشمنی نمی کنیم، و به هم حسد نمی بریم و تسبیح می گوئیم و برایت تقدیس می کنیم، فرمانت می بریم و گناهت نمی کنیم، خدا فرمود: به راستی می دانم من آن چه را شما ندانید.

فرمود: فرشته‌ها گمان بردند آنچه به خدا گفتند اعتراضی بوده و او بر آنها از این گفته‌شان خشم کرده پس پناهنده شدند به عرش (و سر برداشتند و با انگشتان خود اشاره کردند و از ترس خود زاری و گریه نمودند تا سه ساعت، خدا به آنها نظر کرد و بر آنها رحمت آمد و زیر عرش خانه‌ای بر چهار ستون از زبرجد ساخت با روپوش یاقوت سرخ و آن را ضُراح نامید و آنگاه به فرشته‌ها فرمود: این خانه را طواف کنید، و عرش را رها کنید. فرشته‌ها آن جا را طواف کردند و عرش را رها کردند و این بر آنها آسانتر بود و این، همان بیت معموری است که خدا ذکر کرده است، و هر روز و شب ۷۰ هزار فرشته بر آنجا می آیند و هرگز به آن جا مراجعت نمی کنند. سپس خدا فرشته‌هایش را فرستاد و فرمود: مثل آن جا و آن اندازه برایم در زمین خانه بسازید و خدای سبحان به خلق زمین فرمود: بر آن خانه طواف کنید چنان چه اهل آسمان به بیت معمور طواف کنند.

جمع بندی روایات مکان بیت معمور

○ بیت معمور، یعنی بیت آباد شده. علت آبادی آن عبادتی است که فرشتگان یا دیگر بندگان الهی در آن محل انجام می دهند. بنابر این شاید بتوان گفت تمام خانه هایی که خداوند برای عبادت خویش قرار داده است، بیت معمور می باشند. این خانه های معمور در روی زمین، آسمان دنیا، آسمان چهارم، آسمان هفتم، زیر عرش و ... قرار داده شده است. برای هر یک از این خانه ها ویژگی هایی است که در روایات بیان شده است. مرحوم علامه مجلسی در بحارالانوار در مورد این روایات می نویسد: جمع میان این اخبار با فرض صحت همه آنها، این است که بیت معمور برای همه ی این خانه ها محقق است.^{۳۲}

^{۳۲} - بحار الأنوار ، ج ۵۸ ، ص ۶۱

- مرحوم علامه مجلسی اول نیز در لوامع صاحبقرانی بیان می کند: ممکن است که بیت المعمور بر آن اطلاق کرده باشند یا به معنی لغوی باشد که همیشه به عبادت معمور بود.^{۳۳}

(۱۲) نور بیت معمور در زمان حضرت نوح علیه السلام به آسمان رفت

- در احادیث صحیحه بسیار وارد شده است که نور بیت المعمور بود که حق سبحانه و تعالی آن را از بهشت از جهت انس حضرت آدم علیه السلام فرستاده بود و تا زمان نوح در زمین بود و در طوفان نوح به آسمان بردند.^{۳۴}

- حضرت صادق علیه السلام فرمودند: چهار بقعه در ایام طوفان نوح به خداوند عالمیان استغاثه کردند که طوفان برطرف شود یا ضررش به ایشان نرسد: یکی بیت المعمور و خداوند عالمیان آن را به آسمان برد و نجف اشرف و کربلا معلی و طوس (یعنی محل قبر امام رضا علیه السلام).^{۳۵}

(۱۳) بیت المعمور محل رفت و آمد فرشتگان در هنگام عروسی حضرت زهرا علیها السلام در آسمان ها

- قال جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ اللَّهَ أَوْحَىٰ إِلَى الْجِنَانِ أَنْ تَزْخَرْفِي فَتَزْخَرْفَتِ الْجِنَانُ وَإِلَى شَجَرَةِ طُوبَىٰ أَحْمَلِي الْحُلِيَّ وَ الْحُلْلَ وَ تَزَيِّنِي الْحُورُ الْعَيْنُ وَ أَمَرَ اللَّهُ الْمَلَائِكَةَ أَنْ تَجْتَمِعَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ عِنْدَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ، فَهَبَطَ مِنْ فَوْقِهَا إِلَيْهَا وَ صَعِدَ مِنْ تَحْتِهَا إِلَيْهَا، وَ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ رِضْوَانَ فَتَنَصَّبَ مِنْبَرَ الْكِرَامَةِ عَلَىٰ بَابِ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ. وَ هُوَ الَّذِي خَطَبَ عَلَيْهِ آدَمُ عَرَضَ الْأَسْمَاءِ عَلَى الْمَلَائِكَةِ، وَ هُوَ مِنْبَرٌ مِنْ نُورٍ، فَأَوْحَىٰ إِلَى مَلِكٍ مِنْ مَلَائِكَةِ حُجْبِهِ يُقَالُ لَهُ رَاحِيلُ أَنْ يَعْلُوَ ذَلِكَ الْمَنْبَرَ وَ أَنْ يَحْمَدَهُ بِمَحَامِدِهِ وَ يَمَجِّدَهُ وَ بِتَمَجِيدِهِ وَ أَنْ يُثْنِيَ عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، وَ لَيْسَ فِي الْمَلَائِكَةِ أَحْسَنُ مَنْطِقًا وَ لَا أَحْلَى لُغَةً مِنْ رَاحِيلِ الْمَلِكِ، فَعَلَا الْمَنْبَرَ وَ حَمِدَ رَبَّهُ وَ مَجَّدَهُ وَ قَدَّسَهُ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ فَارْتَجَّتِ السَّمَاوَاتُ فَرَحًا وَ سُرُورًا. قَالَ جَبْرَائِيلُ: ثُمَّ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ

^{۳۳} - لوامع صاحبقرانی ، ج ۷، ص ۲۱۶

^{۳۴} - لوامع صاحبقرانی ، ج ۳، ص ۴۷۵

^{۳۵} - ترجمه فرحة الغری از علامه مجلسی، ص ۸۶

أَنْ أَعْقِدَ عَقْدَةَ النِّكَاحِ فَإِنِّي قَدْ زَوَّجْتُ أُمَّتِي فَاطِمَةَ بِنْتَ حَبِيبِي مُحَمَّدٍ عَبْدِي عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَعَقَدْتُ
عَقْدَةَ النِّكَاحِ وَأَشْهَدْتُ عَلَى ذَلِكَ الْمَلَائِكَةَ أَجْمَعِينَ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَعَاشِرَ
الْمُسْلِمِينَ، إِنَّ جِبْرَائِيلَ أَتَانِي أَنْفَاءً فَأَخْبَرَنِي عَنْ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنَّهُ جَمَعَ الْمَلَائِكَةَ عِنْدَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَ أَنَّهُ
أَشْهَدَهُمْ جَمِيعاً أَنَّهُ زَوَّجَ أُمَّتَهُ فَاطِمَةَ ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عَبْدِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَأَمَرَنِي أَنْ أُزَوِّجَهُ فِي
الْأَرْضِ وَأَشْهَدَكُمْ عَلَى ذَلِكَ.^{٣٦}

جناب جبرئیل در ازدواج حضرت زهرا علیها السلام با امیرالمؤمنین علیه السلام به رسول خدا صلی الله
علیه و آله عرض می کند: خدای توانا به بهشت دستور داد تا خود را زینت نماید. به درخت طوبی امر کرد
تا زر و زیور خود را آماده کند. حور العین خویشتن را زینت کنند. به فرشتگان دستور داد که در آسمان
چهارم نزد بیت المعمور اجتماع نمایند. ملائکه ی ما فوق بیت المعمور به جانب آن نزول و ملائکه پایین
بیت المعمور به طرف آن صعود نمودند. خدای رحمان و رحیم به رضوان امر نموده که منبر کرامت را بر
در بیت المعمور نصب نماید،

این همان منبری است از نور، که حضرت آدم بر فراز آن رفت و نامهای موجودات را بر ملائکه عرضه
نمود. سپس خدا به یکی از ملائکه ی حجب خویشتن که او را راحیل می گویند وحی کرد تا بر فراز آن
منبر برود و حمد و ثنای خدا را آن طور که باید و شاید بجای آورد. در میان ملائکه از لحاظ نیکوئی بیان
و شیرین زبانی بهتر از راحیل وجود ندارد. راحیل بر فراز منبر رفت و آن طور که باید و شاید حمد و ثنای
خدا را بجای آورد و بدین جهت اهل آسمانها غرق سرور شدند. جبرئیل گفت: خدای سبحان به من
دستور داده که عقد نکاح را جاری کن، زیرا من کنیز خودم فاطمه ی اطهر دختر حبیب خودم محمد را
برای بندهام علی بن ابی طالب تزویج کردم. من عقد نکاح را جاری کردم و جمیع ملائکه را بر آن شاهد
گرفتم ... پس رسول خدا صلی الله علیه و آله در مسجد به مردم فرمودند: ای گروه مردم! جبرئیل نزد من
آمد و گفت: خدای سبحان فرشتگان را نزد بیت المعمور جمع کرده و آنان را شاهد گرفته که فاطمه زهرا

دختر محمد را برای علی بن ابی طالب علیه السلام تزویج نموده و مرا هم مأمور کرده که این امر را در زمین انجام دهم و شما را بر آن شاهد بگیرم.

(۱۴) بیان کرامات رسول خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در روز غدیر در کنار بیت

معمور

○ عَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ يَوْمَ الْغَدِيرِ هُوَ الْيَوْمُ الَّذِي يَأْمُرُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَنْصِبَ كُرْسِيَّ كَرَامَةَ اللَّهِ بِإِزَاءِ بَيْتِ الْمُعْمُورِ وَيَصْعَدُهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَتَجْتَمِعُ إِلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ جَمِيعِ السَّمَاوَاتِ وَيَثْنُونَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِشِيعَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَائِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَمُحِبِّيهِمْ مِنْ وَلَدِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.^{۳۷}

حضرت رضا علیه السلام فرمودند: روز غدیر آن روزیست که جبرئیل علیه السلام را امر می‌کنند که کرسی کرامت الهی را در برابر بیت معمور نصب کنند و جبرئیل بر بالای آن کرسی می‌رود و فرشتگان همه ی آسمانها در آن جا جمع می‌شوند و فضایل و کمالات رسول خدا صلی الله علیه و آله را بیان می‌کند و برای شیعیان امیرالمؤمنین و ائمه معصومین صلوات الله علیهم، و محبین ایشان از فرزندان آدم استغفار می‌کنند.^{۳۸}

(۱۵) انتظار همه ی انبیاء و اهل البیت علیهم السلام و فرشتگان و دعای ایشان برای ظهور امام عصر علیه

السلام در صبح جمعه در بیت معمور

○ عَنْ يُونُسَ بْنِ زُبَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِذَا كَانَ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ أَهْبَطَ الرَّبُّ تَعَالَى مَلَكًا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَإِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ جَلَسَ ذَلِكَ الْمَلِكُ عَلَى الْعَرْشِ فَوْقَ الْبَيْتِ الْمُعْمُورِ، وَنَصَبَ لِمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ، فَيَصْعَدُونَ عَلَيْهَا، وَتَجْمَعُ لَهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَ النَّبِيُّونَ وَ الْمُؤْمِنُونَ، وَ تَفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ. فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله: يَا رَبِّ، مِيعَادَكَ الَّذِي وَعَدْتَ بِهِ فِي كِتَابِكَ وَ هُوَ هَذِهِ الْآيَةُ: «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي

^{۳۷} - إقبال الأعمال، ج ۱، ص ۴۶۴

^{۳۸} - لوامع صاحبقرانی، ج ۶، ص ۲۵۰-۲۵۱

الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ، وَ لِيُمْكِّنَ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا؟ ثُمَّ يَقُولُ الْمَلَائِكَةُ وَ النَّبِيُّونَ مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَخْرُجُ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ سُجَّدًا، ثُمَّ يَقُولُونَ: «يَا رَبِّ، اغْضَبْ، فَإِنَّهُ قَدْ هَتَكَ حَرِيمَكَ وَ قَتَلَ أَصْفِيَاؤَكَ، وَ أَذِلَّ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ» فَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ، وَ ذَلِكَ يَوْمَ مَعْلُومٍ.^{٣٩}

یونس بن ظبیان از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت فرمودند: وقتی شب جمعه فرا رسد پروردگار متعال فرشته‌ای را به آسمان دنیا فرو می‌فرستد. هنگامی که فجر طلوع کرد، آن فرشته در عرش بر فراز بیت معمور می‌نشیند و برای محمد و علی و حسن و حسین علیهم السلام منبرهائی از نور قرار می‌دهد و ایشان بر فراز آنها می‌روند. سپس فرشتگان و پیامبران و مؤمنین بر گرد آنها جمع می‌شوند و درهای آسمان گشوده می‌گردد. وقتی خورشید به نیمه روز رسید، رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌گویند: پروردگارا، وعده ی خود که در کتابت به آن وعده فرموده‌ای، یعنی همان آیه: «خداوند به کسانی که از شما که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده‌اند وعده فرموده است که حتماً آنان را در زمین خلیفه گرداند، همان گونه که پیشینیان را خلیفه ساخت، و دین ایشان را که به آن راضی است، تمکین بخشد و امنیت را جایگزین خوف ایشان فرماید» کی خواهد بود؟ در ادامه فرشتگان و پیامبران نیز همان سخن رسول خدا صلی الله علیه و آله را می‌گویند و سپس محمد و علی و حسن و حسین علیهم السلام به سجده رفته، و می‌گویند: «پروردگارا، به خشم آی، زیرا حریم تو دریده شده، و برگزیدگان تو کشته شده‌اند، و بندگان نیکوکار تو خوار گشته‌اند»، پس خداوند آن چه بخواهد انجام می‌دهد و این، همان روز معلوم است.

(۱۶) نزول دفعی قرآن به بیت المعمور و نزول تدریجی آن از بیت المعمور

○ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ: قُلْتُ لِلصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ: «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ» كَيْفَ أُنزِلَ الْقُرْآنُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ، وَإِنَّمَا أُنزِلَ الْقُرْآنُ فِي مُدَّةٍ

عَشْرِينَ سَنَةً أَوْلَهُ وَ آخِرُهُ؟ فَقَالَ: أَنْزَلَ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً فِي شَهْرِ رَمَضَانَ إِلَى بَيْتِ الْمَعْمُورِ، ثُمَّ أَنْزَلَ مِنْ
الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ فِي مُدَّةِ عَشْرِينَ سَنَةً.^{٤٠}

حفص بن غياث گفت: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم: چگونه است که قرآن می فرماید: «ماه
رمضان، آن ماهی است که در آن قرآن نازل شده است»، یعنی می فرماید که قرآن در ماه رمضان نازل
شده است، در حالی که قرآن از آغاز تا پایانش در طول بیست سال فرود آمده است؟ آن حضرت فرمودند:
قرآن یک جا در ماه رمضان به بیت المعمور نازل شده است و سپس در مدت بیست سال از بیت المعمور
نازل گردیده است.

(۱۷) اهل البیت علیهم السلام، مصداق و حقیقت بیت معمور

○ عَنْ يُونُسَ بْنِ زُبَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: يَا يُونُسُ، نَحْنُ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ الَّذِي مَنْ دَخَلَهُ كَانَ
آمِنًا.^{٤١}

حضرت صادق علیه السلام به یونس بن زبیر فرمودند: ای یونس، ما همان بیت معموری هستیم که
هر کس در آن بیت وارد شود، ایمن است.

✚ متن دعای شریف اهل البیت المعمور

دعای شریف و گرانقدر «اهل بیت المعمور»، با سه عبارت و با تفاوتی اندک، در کتب ادعیه، نقل شده است که
عبارتند از:

(۱) عمرو بن شعیب از پدرش از جدش نقل می کند که جبرئیل علیه السلام این دعا (یعنی دعای اهل بیت
المعمور) را از آسمان بر رسول خدا صلی الله علیه و آله نازل نمود در حالی که می خندید و بشارت می داد.
وی بعد از سلام به حضرت عرض کرد: خداوند برای تو هدیه ای فرستاده است. آن هدیه، کلماتی از گنج های
عرش است که خداوند تو را به آن کرامت بخشیده است. آن کلمات چنین است:

^{٤٠} - امالی صدوق، ص ۶۲

^{٤١} - بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۱۹۷ به نقل از دلائل الإمامه

«يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ، يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَةِ وَ لَمْ يَهْتِكِ السُّتْرَ، يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ، يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ، يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ، يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ، يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى، وَيَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى، يَا مُقِيلَ الْعَثَرَاتِ، يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ، يَا عَظِيمَ الْمَنِّ، يَا مُبْتَدئًا بِالنِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا، يَا رَبَّنَا وَ يَا سَيِّدَنَا وَ يَا مَوْلَانَا، وَ يَا غَايَةَ رَغْبَتِنَا، أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ أَنْ لَا تُشَوِّهَ خَلْقِي بِالنَّارِ»

رسول خدا صلی الله علیه و آله از جبرئیل پرسید: گفتن این کلمات چه ثوابی دارد؟ عرض کرد: ثواب این کلمات دور از ذهن است و علم به آن نمی رسد. اگر فرشتگان هفت آسمان و هفت زمین جمع شوند و تا روز قیامت، ثواب این کلمات را توصیف نمایند، قادر نخواهند بود که یک بخش از هزار بخش ثواب آن را بیان کنند. وقتی بنده می گوید: «يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ»، خداوند به واسطه رحمتش او را در دنیا می پوشاند، و در آخرت با او رفتاری نیکو خواهد داشت و خداوند هزار پوشش در دنیا و آخرت برای او قرار خواهد داد. وقتی بنده می گوید: «يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَةِ وَ لَمْ يَهْتِكِ السُّتْرَ»، خداوند در روز قیامت، اعمال او را محاسبه نکرده، و پوشش اعمال او را در روزی که پرده‌ها کنار می روند، کنار نمی زند. وقتی بنده می گوید: «يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ»، خداوند گناهانش را می آمرزد، هرچند به اندازه کف روی آب دریا باشد. وقتی بنده می گوید: «يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ»، خداوند از او در می گذرد، حتی اگر دزدی، آشرب خواری و امثال آنها از گناهان کبیره مرتکب شده باشد. وقتی بنده می گوید: «يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ»، خداوند عَزَّوَجَلَّ برای او هفتاد در رحمت می گشاید، پس وی در رحمت الهی فرو می رود تا آن که از دنیا برود. وقتی بنده می گوید: «يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ»، خداوند دستش را بر او به رحمت می گشاید.

^{۴۲}- توجه داریم که گناهیانی چون دزدی هم معصیت و نافرمانی خدای متعال است و هم دینی نسبت به صاحب مال که باید جلب رضایت شود.

وقتی بنده می گوید: «يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى، وَ يَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى»، خداوند پاداش هر مصیبت دیده و هر انسان سالم و هر بیمار، و هر نابینا، و هر بی خانمان، و هر فقیر را تا روز قیامت به وی اعطا می کند.

وقتی بنده می گوید: «يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ»، خداوند به او کرامت انبیا را می دهد.

وقتی بنده می گوید: «يَا عَظِيمَ الْمَنِّ»، خداوند در روز قیامت آرزوهای وی و آرزوهای همه خلایق را برای وی بر می آورد.

وقتی بنده می گوید: «يَا مُبْتَدِئًا بِالنَّعْمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا»، خداوند به تعداد کسانی که شکر نعمات او را به جای می آورند، به او اجر می دهد.

وقتی بنده می گوید: «يَا رَبَّنَا وَ يَا سَيِّدَنَا وَ يَا مَوْلَانَا»، خداوند می فرماید: ای فرشتگان من شاهد باشید که من او را آمرزیدم و به تعداد کسانی که در بهشت و جهنم و در هفت آسمان و زمین و خورشید و ماه و ستارگان و قطره های باران و انواع خلق و کوه ها و ریگ ها و خاک و غیر آن و عرش و کرسی هستند، به او پاداش می دهم.

وقتی بنده می گوید: «يَا مَوْلَانَا»، خداوند قلب او را از ایمان پر می سازد.

وقتی بنده می گوید: «يَا غَايَةَ رَغْبَتِنَا» خداوند در روز قیامت، خواسته او و مثل خواسته همه خلایق را به او اعطا می کند.

وقتی بنده می گوید: «أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ أَنْ لَا تُشَوِّهَ خَلْقِي بِالنَّارِ»: خداوند جبارِ جلیل می گوید: بنده ام از من درخواست رهایی از آتش نمود، پس ای فرشتگان من شاهد باشید که من او را از آتش آزاد کردم، و پدر و مادر و برادران و خانواده و فرزندان و همسایگان او را نیز از آتش آزاد کردم، و شفاعت او را در مورد هزار نفر که آتش بر ایشان واجب شده باشد پذیرفتم، و او را از آتش پناه دادم.

ای محمد، این کلمات را به متقین بیاموز، و به منافقین یاد مده، زیرا این دعا را هر کس بخواند، اگر خداوند بخواهد، مستجاب می شود. این دعا، دعای اهالی بیت المعمور به هنگام طواف به دور بیت المعمور می باشد.^{۴۳}

(۲) به نقل مرحوم ثقة الاسلام کلینی در کافی، علی بن نصر نامه‌ای به حضرت جواد علیه السلام می نویسد و از ایشان درخواست می کند که دعایی به او بیاموزند که در اثر خواندن آن، از گناهان محفوظ مانده، و آن دعا جامع (خیر) دنیا و آخرت باشد. پس حضرت به خط خویش این دعا را چنین مرقوم می فرمایند:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ وَ لَمْ يَهْتِكِ السُّتْرَ عَنِّي، يَا كَرِيمَ

الْعَفْوِ، يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ، يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ، يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ، يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى، وَيَا

مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى، يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ، يَا عَظِيمَ الْمَنِّ، يَا مُبْتَدِيَّ كُلِّ نِعْمَةٍ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا، يَا رَبَّاهُ

يَا سَيِّدَاهُ، يَا مَوْلَاهُ يَا غِيَاثَاهُ، صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ أَسْأَلُكَ أَنْ لَا تَجْعَلَنِي فِي النَّارِ

و در انتها می فرمایند، برای هر آنچه می خواهی دعا کن. ۴۴

(۳) مرحوم سید بن طاووس در فلاح السائل، و مرحوم شیخ ابراهیم کفعمی، در کتاب «مصباح»، دعای اهل بیت المعمور را با این عبارات نقل می کنند:

«يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ، يَا مَنْ لَمْ يُوَآخِذْ بِالْجَرِيرَةِ وَ لَمْ يَهْتِكِ السُّتْرَ، يَا عَظِيمَ

الْعَفْوِ، يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ، يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ، يَا صَاحِبَ كُلِّ حَاجَةٍ [نَجْوَى]، يَا وَاسِعَ

الْمَغْفِرَةِ، يَا مُفَرِّجَ [فَارِجَ] كُلِّ كَرْبَةٍ، يَا مُقِيلَ الْعَثْرَاتِ، يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ، يَا عَظِيمَ الْمَنِّ، يَا مُبْتَدِيَّ

بِالنِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا، يَا رَبَّاهُ يَا سَيِّدَاهُ، يَا غَايَةَ رَغْبَتَاهُ، أَسْأَلُكَ بِكَ وَ بِمُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ

الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ، وَ عَلِيٍّ بِنِ الْحُسَيْنِ، وَ مُحَمَّدٍ بِنِ عَلِيٍّ، وَ جَعْفَرَ بِنِ مُحَمَّدٍ، وَ مُوسَى بِنِ جَعْفَرٍ،

وَ عَلِيٍّ بِنِ مُوسَى، وَ مُحَمَّدٍ بِنِ عَلِيٍّ، وَ عَلِيٍّ بِنِ مُحَمَّدٍ، وَ الْحَسَنَ بِنِ عَلِيٍّ، وَ الْقَائِمَ الْمَهْدِيَّ،

الْأُئِمَّةِ الْهَادِيَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ [يَا اللَّهُ] أَنْ لَا

تُشَوِّهَ خَلْقِي بِالنَّارِ، وَأَنْ تَفْعَلَ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ، وَلَا تَفْعَلَ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ».^{۴۵}

مرحوم کفعمی همین دعا را در «البلدالامین» نقل کرده، می نویسد: خواندن دعای أهل بیت المعمور بعد از

نماز ظهر، مستحب است.^{۴۶}

مرحوم سید بن طاووس، در فلاح السائل می نویسد: بعد از تعقیبات نماز ظهر، نمازهای نافله عصر خوانده شود،

و بعد از اتمام نمازهای نافله، این دعا خوانده شود.^{۴۷}

---

^{۴۵} - المصباح، ص ۲۹-۳۰ / فلاح السائل، ص ۱۹۵-۱۹۶

^{۴۶} - البلد الأمین، ص ۱۸

^{۴۷} - فلاح السائل، ص ۱۹۵-۱۹۶

استخراج مطالب از امین اوحدی. ویراستاری از سیدمحمد خردمند